

FACULTY
OF HUMANITIES
Charles University

Magisterský studijní program Genderových studií

**Posudek vedoucí práce na magisterskou diplomovou práci
Karolíny Vinické:**

Knihovna jako genderovaný prostor

Předkládaná diplomová práce Karolíny Vinické je podle mého názoru nejen zajímavá, ale hlavně originální. Autorce se podařilo najít téma, které zatím v rámci studentských prací využívajících genderovou perspektivu nebylo zpracováno. Navíc se rozhodla vybrané téma zasadit do kontextu feministické geografie a knihovnu zkoumat prostřednictvím prostorové analýzy, což originalitu práce podtrhuje. V tomto ohledu se jedná o inovativní přístup k výzkumu společenské a kulturní instituce z genderové perspektivy, který nabízí skutečně velmi zajímavé pole jak ke zkoumání vlivu genderových stereotypů na organizaci (veřejného) prostoru, tak na fungování genderově podmíněných vztahů v něm. V této rovině také spatřuji největší přínos diplomové práce Karolíny Vinické, jíž se podařilo napsat práci, která bude nepochybně inspirovat další následovnice a následovníky, kterým téma knihovny zkoumané prostřednictvím feministické prostorové analýzy přijde jako inspirativní, a budou mít zájem prohlubovat a rozšiřovat směry, kterými se autorka ve své práci vydala.

Práce má podle mého názoru sice řadu slabin a nedostatků, na druhou stranu zároveň disponuje nepřehlédnutelnými kvalitami. Jako vedoucí práce se zaměřím na silné a přínosné momenty práce, ale prodiskutuji samozřejmě i její slabší aspekty. Hned v úvodu považuji za důležité vyzdvihnout a ocenit, že autorka pracovala po celou dobu aktivně, pozitivně a velmi samostatně, i když proces výzkumu a psaní její diplomové práce se časově sešel s nejhroším obdobím pandemie covid-19. Tuto obtížnou situaci však Karolína zvládla badatelsky zkušeně, když z překážky udělala výhodu a změnu fungování Městské knihovny v Praze (MKP) v době pandemických restrikcí a její přesun do online prostoru zabudovala přímo do své metodologické a empirické části. Na mé komentáře a připomínky v průběhu přípravy a psaní práce Karolína reagovala vždy iniciativně a zejména v posledních několika měsících se podle mého názoru práce velmi posunula kupředu, hlavně co se týče organizace a struktury celku a propracování analytické části.

Po formální stránce se jedná o práci standardní, solidní a dobře připravenou, formálně jí nic nechybí a citační aparát i jeho zpracování je dostačující. Bohužel je nutno zmínit, že práce obsahuje i řadu stylistických nedodělků, překlepů a gramatických chyb,

FACULTY
OF HUMANITIES
Charles University

Magisterský studijní program Genderových studií

kteřé čtenáře a čtenářky zbytečně rozptylují. Je nicméně nepochybné, že tyto jazykové problémy jsou důsledkem časové tísně při finalizaci práce, nikoliv nedostatkem pečlivosti či schopnosti ze strany autorky. Práce se vyznačuje dobrou a konsistentní strukturou a adekvátně zpracovanou teoreticko-koncepční částí. Teoretická část je nicméně velmi úsporná a určitě by jí prospělo hlubší a delší propracování ve všech aspektech. Paradigma práce a gender jako analytická kategorie jsou vysvětleny na zcela minimalistickém prostoru jednoho odstavce, což je pro magisterskou práci hraniční. Představení konceptu prostoru jako „socio-politického fenoménu a aktivního aktéra, jež se spolupodílí na vytváření vztahů a hodnot ve společnosti“ (str. 3) je o poznání důkladnější. Autorka zde přesvědčivě demonstruje svou dobrou znalost odborné literatury v domácím i zahraničním kontextu, i když jejímu zpracování se dá vytknout určitá jednoduchost a až příliš deskriptivní, „položkovité“ pojetí představování jednotlivých autorů a autorek a jejich argumentů. Autorka má evidentně načtený široký záběr relevantní literatury, teoretická část bohužel na druhou stranu také místy odhaluje, že pro autorku není úplně jednoduché s touto literaturou efektivně pracovat. Teoretická část postrádá koncepční sebevědomí a formulační lehkost. V součtu by této pasáži prospěla ucelenější diskuse různých konceptů pojetí veřejného prostoru, „práva na město“ a jeho feministickou kritiku dohromady a hlavně výstižnější propojení s tématem vlastní práce, aby bylo čtenářkám a čtenářům zřejmé, proč zrovna tito autoři a autorky nabízejí zásadní teoreticko-koncepční vhledy pro diplomovou práci o knihovně.

I když je následný přechod mezi geografickými koncepty a knihovnou jako institucí velmi náhlý, celkově pasáž o knihovně, její historii a zejména část o knihovně jako prostoru (9-17), považuji za nejsilnější aspekt teoretické části. Tato pasáž je zároveň artikulačně jistá a je z ní přímo cítit, že knihovna a knihovnictví je pro autorku srdcová záležitost a „domov“. Opět zde ale bohužel chybí větší propojení mezi oběma částmi teoretické práce, které by ukázalo kontextuální vzájemnost. Toto rozpojení se daří autorce výborně skloubit až v pasáži knihovna jako prostor, která je nejen výborně zpracovaná, ale i stylisticky plynulá a čtivá. V teoretické části bych nicméně otočila pořadí pasáží o knihovně a genderu a literatuře, které se sice možná až příliš jednoduše věnuje genderové dimenzi literárních žánrů, na druhou stranu nabízí fascinující diskusi vzniku žánrů v MKP, včetně piktogramů, které navigují čtenáře a čtenářky knihovny. Nicméně, vzhledem k tomu, že Městská knihovna v Praze je zároveň i zdrojovým materiálem pro prostorovou analýzu, bylo by podle mého názoru vhodnější, kdyby teoretická část pasáží o MKP kulminovala.

FACULTY
OF HUMANITIES
Charles University

Magisterský studijní program Genderových studií

Metodologická část práce je podle mého názoru inspirativní v rozhodnutí autorky využít několika různých metod k prozkoumání mnohovrstevnatých (genderových) dimenzí Městské knihovny v Praze. Autorka tak využívá jak prostorovou analýzu (vycházející z feministické geografie), tak polostrukturovaný rozhovor a konečně i pozorování. Všechny tyto metody jsou vhodně zvolené, odpovídají výzkumné otázce a cíli diplomové práce, a jsou adekvátně popsány a vysvětleny. Pozicionalita efektivně diskutuje důležitou skutečnost, že autorka je zároveň „insiderkou“ svého výzkumu, neboť je někdejší pracovnící MKP, a zároveň odhaluje i výše zmíněný přesun MKP do online prostoru v době pandemie a důsledky z toho plynoucí pro tuto práci. Výběr zdrojového materiálu, tj. MKP a její pobočky, a vysvětlení procesu selekce vybraných poboček MKP pro analýzu považuji za velmi dobrý, i když opět až příliš deskriptivně a detailně pojatý.

Hodnocení analytické části práce přenechám oponentskému posudku, jehož úlohou je kritické zhodnocení předložené práce. Z mého pohledu vedoucí práce je velká škoda, že se autorce nepodařilo naplnit úžasný potenciál, který téma práce skýtá. Bohužel ani v analytické části se autorka nedokázala vymanit z popisného přístupu, který charakterizuje nejen teoretickou část, ale bohužel prostupuje všemi pasážemi práce. I přes snahu autorky uplatňovat v empirické části genderovou analýzu, je nutné konstatovat, že analyticky (zejména v genderové dimenzi) je empirická část práce bohužel hodně nevytěžená a objevují se v ní analytické rozpory, kdy autorka na straně jedné správně vychází z konstruktivistických východisek, ke kterým se hlásí na začátku práce, a dobře využívá feministickou kritiku duality pohlaví, na straně druhé však v práci bohužel někdy sklouzává k zjednodušujícím až esencializujícím tendencím čtení knihovnického prostoru a literárních žánrů, kterých si je ne vždy plně vědoma, a jež silné momenty práce podkopávají. I tak ale empirická část přesvědčivě dokládá, že Městská knihovna v Praze je ve své podstatě zatížená genderovými stereotypy, které se propisují jak do fyzického, tak symbolického fungování MKP jako kulturní instituce i MKP jako důležité součásti veřejného prostoru.

Celkově práci doporučuji k obhajobě a jako výchozí hodnocení pro obhajobu navrhuji hodnocení mezi velmi dobře a dobře (v závislosti na průběhu obhajoby).

4. února 2022

doc. Věra Sokolová, Ph.D.
vedoucí práce